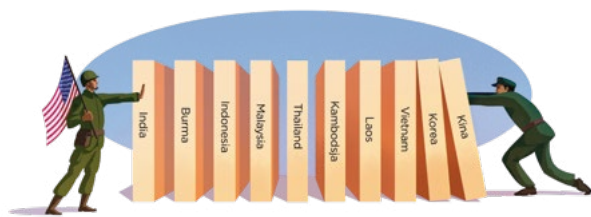
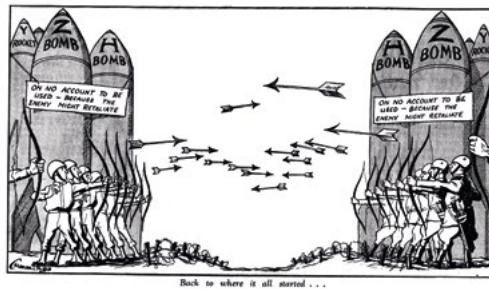
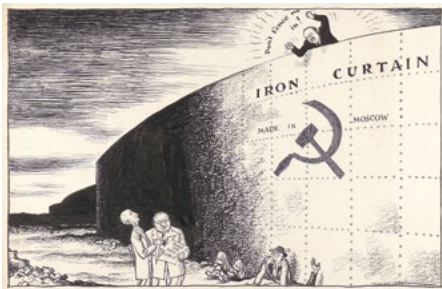

REPETISJON: FRA VARM KRIG TIL KALD KRIG

Snakk sammen om bildene

Skriv kort hvorfor dette er bilder som forteller noe viktig om den kalde krigen.

REPETISJON:

FRA VARM KRIG TIL KALD KRIG

Lag riktige setninger fra de to boksene

Skriv setningene på de neste sidene.

1 Den kalde krigen begynte rett etter den andre verdenskrigen og sluttet ...	... skulle spre seg til flere og flere land.
2 Den kalde krigen var en konflikt hvor ...	... kom etter at Sovjetunionen gikk i stykker.
3 USA og Sovjetunionen hadde ...	... hjelpe alle land hvor kommunister kunne ta makten.
4 USA var redd for at kommunismen ...	... fiendene ikke slo direkte mot hverandre med våpen.
5 Med Trumandoktrinen sa USAs president at USA ville ...	... fikk markedsøkonomi.
6 Alle landene i Øst-Europa ble kommunistiske i årene etter at ...	... i stykker i 1991.
7 Marshallhjelpen var økonomisk hjelp som USA ga ...	... en del av den kalde krigen.
8 Både Koreakrigen, Cubakrisen, Vietnamkrigen og krigen i Afghanistan (1979–89) var ...	... forskjellige samfunnssystemer.
9 Sovjetunionens nye leder mente at landet ikke hadde ...	... i 1991.
10 Landene i Øst-Europa ble demokratiske og ...	... navnet Russland.
11 Sovjetunionen gikk ...	... den andre verdenskrigen var slutt.
12 Latvia, Ukraina og Kazakhstan var tre av de 15 nye landene som ...	... til land i Vest-Europa.
13 Det som var igjen av Sovjetunionen, fikk ...	... råd til å fortsette den kalde krigen.

REPETISJON: FRA VARM KRIG TIL KALD KRIG

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

REPETISJON: FRA VARM KRIG TIL KALD KRIG

11

12

13

REPETISJON: FRA VARM KRIG TIL KALD KRIG

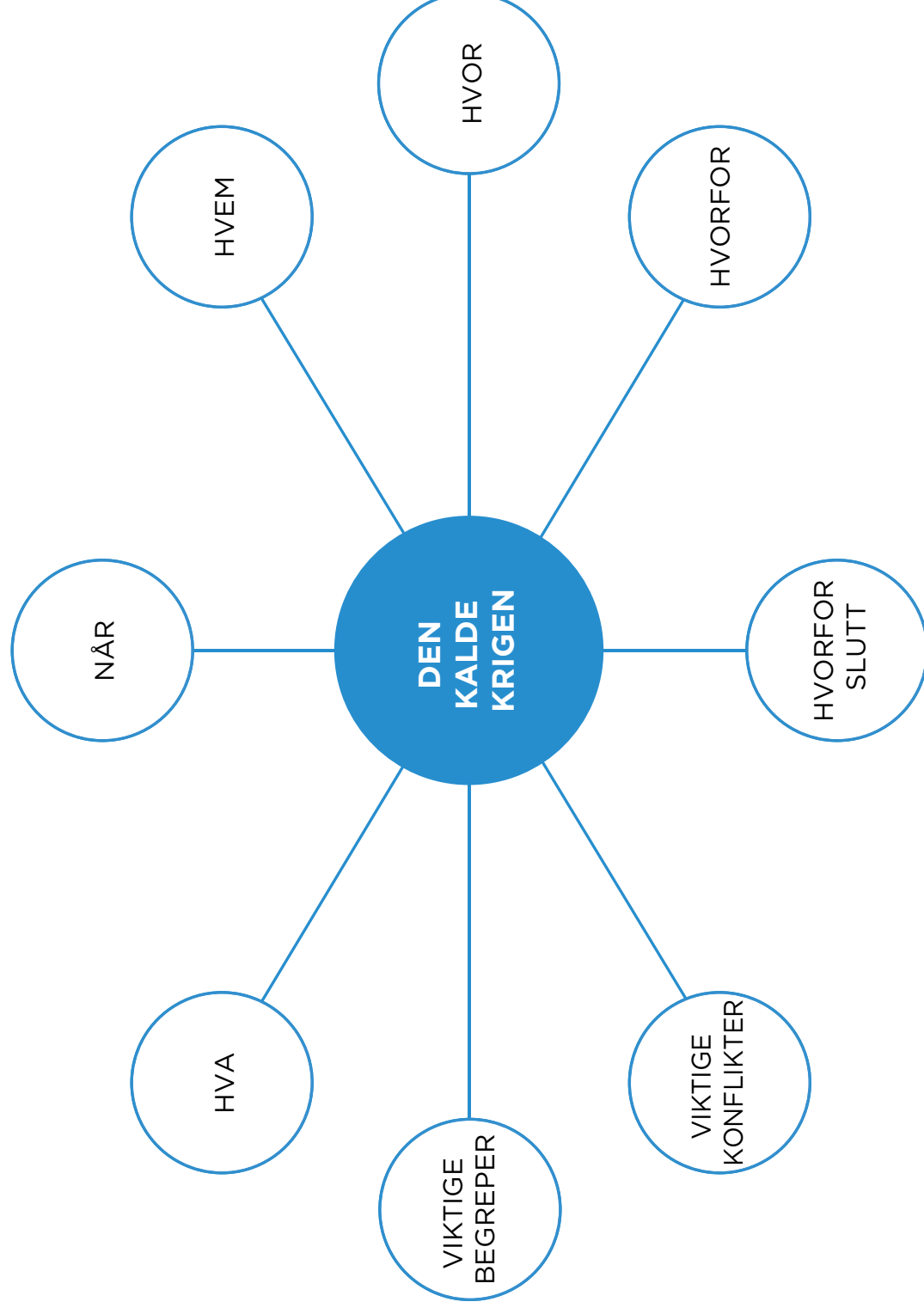
Sett inn riktig ord i setningene.

Vest-Europa · spre · regjeringer · nasjonaliserte · skremme · diktator ·
ytringsfrihet · delt · angrepet · stolte · propaganda · kommunistpartiet ·
kaller · raketter · flyktet · støttet

- 1 En av årsakene til den kalde krigen var at USA og Sovjetunionen ikke
på hverandre.
- 2 USA hadde demokrati. Det var frie valg og i USA.
- 3 Sovjetunionen var et diktatur hvor bestemte alt.
- 4 NATO var (og er) en militær organisasjon hvor blant annet USA og mange land i
..... var med. Medlemslandene skulle hjelpe et annet medlemsland
hvis dette landet ble
- 5 Terrorbalanse betyr at USA og Sovjetunionen måtte være like sterke slik at begge kunne
..... den andre fra å angripe.
- 6 Alle landene i Øst-Europa fikk kommunistiske som gjorde slik
Sovjetunionen bestemte.
- 7 Tyskland ble i to land som hver sin
side i den kalde krigen.
- 8 Kina ble et kommunistisk land og fikk en som het Mao Zedong.
- 9 Berlinmuren ble bygd fordi mange mennesker fra Øst-Tyskland
til Vest-Tyskland.
- 10 USA likte ikke at Fidel Castro jord og fabrikker som amerikanere
eide på Cuba.
- 11 Det ble en alvorlig krise da USA oppdaget at sovjetiske båter var på vei til Cuba med
.....
- 12 USA mente at hvis et land ble kommunistisk, ville kommunismen
seg til flere og flere land. Dette vi dominoteorien.
- 13 Både i USA og i Sovjetunionen var det mye mot fienden i TV,
på radio, i aviser og på plakater.

REPETISJON: FRA VARM KRIG TIL KALD KRIG

Tankekart

REPETISJON: FRA VARM KRIG TIL KALD KRIG

Fagartikkel – Årsaker til den kalde krigen

I en fagartikkel skriver vi om et bestemt emne. Vi beskriver fakta om emnet. Nå skal du prøve å skrive en kort fagartikkel om årsaker til den kalde krigen. Først kan du lese en modelltekst. Den ligner mye på teksten du skal skrive. Den er en fagartikkel med tittelen «Årsaker til den andre verdenskrig».

Modelltekst:

Den andre verdenskrigen (1939–1945) var en grusom krig. Mellom 70 og 85 millioner mennesker døde i krigen på svært mange ulike steder på jorda, rundt 70 % av disse var trolig sivile. Krigen kostet enormt mye penger, og den førte til enorme ødeleggelser og store lidelser. Hvordan kunne dette skje? Hva var årsakene til at det kom en ny verdenskrig bare 21 år etter at den forrige verdenskrigen var slutt? I denne artikkelen skal jeg se nærmere på årsakene til den andre verdenskrigen. Jeg skal først prøve å se på bakenforliggende årsaker og så på årsaker som utløste, altså startet, krigen.

Den viktigste årsaken til krigen var Adolf Hitler og hans politikk. Da han fikk makten og klarte å gjøre Tyskland til et nazistisk diktatur, var det helt klart at han ønsket en krig for å gjøre Tyskland til lederlandet på det europeiske kontinentet. Årsaker til at Hitler kom til makten, blir derfor viktige bakenforliggende årsaker til krigen. I de neste to avsnittene vil jeg si mer om dette.

Tyskland var på den tapende siden i den første verdenskrigen. Etter at krigen var slutt, måtte tyskerne underskrive Versaillesavtalen. Denne avtalen var veldig hard for Tyskland, som fikk all skyld for krigen. Landet måtte betale enorme krigserstatninger til land som Frankrike og Storbritannia, mistet koloniene sine, fikk ikke ha en hær og mistet ganske store områder. Denne avtalen var veldig upopulær i Tyskland. Mange tyskere var sinte og bitre og mente at avtalen var svært urettferdig. Adolf Hitler brukte dette i sin propaganda. Han sa at han ville bryte Versaillesavtalen, ta tilbake tyske områder og gjøre Tyskland til et stort og ærerikt land igjen. Versaillesavtalen var trolig en viktig årsak til at Hitler fikk makten i Tyskland. Derfor blir også Versaillesavtalen en bakenforliggende årsak til den andre verdenskrigen.

På 1920- og 1930-tallet var det også vanskelige tider for mange europeere, blant dem mange tyskere. Tyskerne opplevde en enorm inflasjon, altså at pengene mistet sin verdi. Den store internasjonale økonomiske krisen i 1929 førte til stor arbeidsløshet. Mange hadde det vanskelig i Tyskland. Hitler lovet dem arbeid og brød. Vi kan altså også si at den økonomiske krisen var en av årsakene til at Hitler kom til makten, og derfor også en årsak til krigen.

REPETISJON: FRA VARM KRIG TIL KALD KRIG

En annen viktig bakenforliggende årsak var at mange vestlige land ikke trodde at Hitler og hans politikk var farlig og kunne føre til en krig. Mange vestlige politikere mente at kommunistene var den største og farligste fienden, de så ikke på Hitler og hans nazistiske diktatur som en stor trussel. Dette førte også til at disse landene ikke prøvde å stoppe Hitler. De stoppet ikke Tysklands opprustning, og Hitler bygde opp en stor hær og mange og gode våpen. De stoppet heller ikke Hitler da Tyskland tok kontroll over Østerrike og Tsjekkoslovakia. Da politikere i mektige land som Frankrike og Storbritannia endelig forstod at Hitler ville gå til krig for å skape et stort og mektig Tyskland, var det for sent.

Vi kan også si at avtalen mellom Sovjetunionen og Tyskland i august 1939 er en slags bakenforliggende årsak til den andre verdenskrigen. Denne avtalen gjorde at Hitler visste at han ikke måtte slåss mot det store og viktige landet Sovjetunionen også. Uten denne avtalen er det ikke sikkert at Hitler hadde gått inn i Polen og startet den andre verdenskrigen.

Hitlers angrep på Polen 1. september 1939 utløste krigen fordi Storbritannia og Frankrike før dette sa at de ikke ville godta at Tyskland angrep Polen. Det ville føre til krig. Da Hitler angrep Polen, gikk Storbritannia og Frankrike til krig mot Tyskland. Den andre verdenskrigen var i gang.

Det er altså mange bakenforliggende årsaker til den andre verdenskrigen. Jeg synes det er vanskelig å si at én årsak er viktigere enn en annen. Men uten Adolf Hitler som diktator i Tyskland ville det trolig ikke blitt en krig. Derfor er årsakene til at Hitler kom til makten og ble diktator, svært viktige årsaker til krigen. Versaillesavtalen og den økonomiske krisen blir derfor etter mitt syn svært viktige bakenforliggende årsaker til katastrofen den andre verdenskrigen.

Kilde: *Store norske leksikon: Den andre verdenskrig*

REPETISJON: FRA VARM KRIG TIL KALD KRIG

Jobb med teksten

- 1 Hvor mange avsnitt har denne fagartikkelen?

- 2 En fagartikkel skal ha en innledning, en hoveddel (innholdsdel) og en avslutning. Hvor mange avsnitt er innledningen?

- 3 Hvor mange avsnitt er hoveddelen?

- 4 Hvor mange avsnitt er avslutningen (konklusjonen)?

- 5 Hvor mange avsnitt handler om *bakenforliggende årsaker*, altså årsaker som ikke direkte startet krigen, men som likevel var viktige for at det ble en krig?

- 6 Hvor mange avsnitt handler om den eller de utløsende årsaken(e) til krigen, altså den eller de årsaken(e) som gjorde at krigen startet?

REPETISJON: FRA VARM KRIG TIL KALD KRIG

Årsaker til den kalde krigen

Når vi skal skrive en artikkel om dette temaet, kan vi velge å gå ganske langt tilbake i historien for å finne årsaker. Slike årsaker kaller vi altså *bakenforliggende årsaker*. Etterpå kan vi se på årsakene som utløste, altså startet konflikten. Dette kaller vi *utløsende årsaker*. Før dere begynner å skrive, kan dere gjerne sitte sammen i grupper og diskutere og tenkeskrive rundt disse spørsmålene. Dere kan se på sidene 242, 250 og 251 i grunnboka. Dere kan også bruke andre kilder. Husk å skrive ned kildene og oppgi dem.

- 1 Kan det være lurt å gå helt tilbake til 1917 og årene etterpå for å si noe om årsakene til den kalde krigen? Hva skjedde da som vi kan se som en bakenforliggende årsak? (Stikkord til hjelp: den russiske revolusjonen, det kommunistiske samfunnet, USAs holdning til dette)
- 2 Var det en kamp mellom to like eller to forskjellige samfunnssystemer og økonomiske systemer? Hvis forskjellige: Hvorfor var de da fiender? Var de redde for at den andre sidens samfunn og økonomi skulle ødelegge deres?
- 3 Hvorfor var USA så redd for kommunismen? Kommunistisk verdensrevolusjon?
- 4 Hva utløste den kalde krigen? Hva skjedde i Øst-Europa i årene etter 1945?

REPETISJON: FRA VARM KRIG TIL KALD KRIG

Spørsmål til teksten

- 1 Hva er forskjellen mellom en kald krig og en varm krig?
- 2 Når startet og sluttet den kalde krigen?
- 3 Hva skjedde med landene i Øst-Europa etter at den andre verdenskrigen var slutt?
- 4 Hva skjedde med Tyskland, og hva skjedde med byen Berlin?
- 5 USA og Sovjetunionen var hovedfiender i den kalde krigen. Denne konflikten var blant annet en konflikt mellom to forskjellige samfunnssystemer. Fortell kort om samfunns-systemet og det økonomiske systemet i USA og i Sovjetunionen. Viktige stikkord som du må forklare, er *demokrati*, *markedsøkonomi*, *kommunisme*, *diktatur* og *planøkonomi*.
- 6 Hva sa Trumandoktrinen, den doktrinen president Truman kom med i 1947?
- 7 Hva var Marshallplanen (Marshallhjelpen)?
- 8 Hvorfor bestemte Sovjetunionens leder Stalin at landene i Øst-Europa skulle si nei til Marshallhjelpen?
- 9 Vi kan si at det er tre årsaker til at USA ga Marshallhjelp til land i Europa. Hvilke?
- 10 Hva er NATO, og hva sier denne avtalen at medlemslandene skal gjøre?
- 11 Hva var Warszawapakten?
- 12 «Våpenkappløp» og «terrorbalanse» er også to viktige begreper når vi snakker om den kalde krigen. Forklar disse to begrepene.
- 13 Amerikanerne hadde også en teori, en idé, som vi kaller dominoteorien. Forklar hva denne gikk ut på.
- 14 I 1961 bygde østtyskerne en stor og lang mur gjennom byen Berlin. Hvorfor?
- 15 Fortell om én av disse konfliktene som var en del av den kalde krigen: Koreakrigen, Cubakrisen, Vietnamkrigen, Afghanistankrigen.
- 16 Hva er krig ved stedfortreder?
- 17 Den kalde krigen tok slutt i 1991. Hva er viktige årsaker til at konflikten tok slutt da?
- 18 Hva skjedde med landene i Øst-Europa i årene etter 1989? Og hva skjedde med Sovjetunionen?
- 19 Nevn noen viktige følger (konsekvenser) av den kalde krigen.
- 20 I dag skriver noen aviser at det er en ny kald krig på vei mellom USA og Russland. Hva mener de med det, tror du?

REPETISJON: FRA VARM KRIG TIL KALD KRIG

Tidslinje – Den kalde krigen

